

Nr 125.

Af herr **Thorsson**, i fråga om dispositionen af besparingarna å hufvudtitlarna.

Vid 1905 års riksdag väckte riksdagsman D. K. Bergström, Stockholm, i Andra kammaren en motion nr 178, hvori han föreslår, »att Riksdagen beslutar att vid statsregleringen för nästkommande år de i Rikdens Ständers skrifvelse den 12 maj 1841 angifna grunder i afseende å dispositionen af besparingarna å hufvudtitlarna fortfarande skola blifva gällande, dock att behållningar, som å anslag till tjänstebefattningar uppstå, skola till ett följande års statsreglering reserveras». Statsutskottet afstyrkte motionen med följande motivering:

»I fråga om dispositionsrätten öfver besparingarna beslöt nästlidet års Riksdag i enlighet med utskottets hemställan att för 1905 års statsreglering förnya de sedan lång tid tillbaka gällande bestämmelserna i detta hänseende, dock med det tillägg, att behållningar, som å anslag till *nyinrättade* tjänstebefattningar uppstode, innan dessa för första gången tillsattes, skulle reserveras till ett följande års statsreglering. Det hade visat sig, att behållningar af nu angifna art stundom kunde uppgå till mycket betydande belopp, och det har icke syntts vare sig af behovet påkalladt eller eljest lämpligt att åt Kungl. Maj:t öfverlämna rätten att disponera öfver dessa medel. Hvad åter angår tjänster, som redan varit tillsatta, torde de besparingar, som i följd af inträffade ledigheter kunna uppstå å de härför anslagna aflöningarna, icke vara synnerligen stora. Med afseende härå och då det icke kan anses tillrädligt att alltför strängt begränsa de tillgångar, hvaröfver Kungl. Maj:t äger förfoga för oförutsedda ändamål, finner sig utskottet icke hafva skäl tillstyrka den inskränkning i Kungl. Maj:ts dispositionsrätt öfver besparingarna, som afses med herr Bergströms förevarande motion».

Då utskottets utlåtande den 12 maj 1905 behandlades, yttrades icke ett ord om denna sak i någondera kammaren, dess förslag till

riksdagsbeslut godkändes och så var detta års statsreglering i likhet med så många andra sådana undanstökad, och Kungl. Maj:t bibehållen vid sin fria dispositionsrätt öfver afsevärda penningbelopp.

Sedan detta riksdagsbeslut fattats har emellertid åtskilligt inträffat, många Kungl. Maj:ts beslut om användning af besparingar ha påkallat uppmärksamhet på denna fråga, och berättiga, att ärendet ånyo kommer inför Riksdagens pröfning. 1905 års statsutskott uttalar i sin motive-ring för afslag å den då gjorda framställningen, att besparingar, som uppstå å *nyinrättade* obesatta tjänster, uppgå till *betydande belopp*, medan däremot besparingar, som uppstå genom inträffade ledigheter å tjänster, som redan varit tillsatta, *icke vore synnerligen stora*. Detta utskottets uttalande måste tydligen vara grundadt på ett antagande och icke på en undersökning af verkliga förhållandet. Att icke de omnämnda be- loppet utgöras af små summor, skall jag visa genom anförande af föl- jande: på anslaget till arméns »*aflöning och rekrytering m. m.*» har under de senaste åren årligen besparats öfver en million kronor. För 1911 uppgår besparingen på detta anslag till omkring 1 $\frac{1}{2}$ million kronor. Här af öfverföres nu i enlighet med 1904 års Riksdags beslut omkring $\frac{1}{4}$ miljon kronor till statsregleringen, medan däremot Kungl. Maj:t ganska fritt disponerar omkring 1 $\frac{1}{4}$ million kronor.

Af förestående framgår, att den reform 1904 års regering genom- förde, i syfte att bevara åt Riksdagen beslutanderätten öfver dessa be- sparingsmedel, icke var mer än ett halft steg på vägen fram till målet att göra *alla* statsutgifter beroende af riksdagsbeslut. I nu förelig- gande statsverksproposition anholder Kungl. Maj:t i statsregleringsför- slaget, »att Riksdagen må medgifva, att vid statsregleringen för år 1913 de i Rikets Ständers skrifvelse den 12 maj 1841 angifna grunder i afseende å dispositionen af besparingarna å hufvudtitlarna fortfarande må blifva gällande, dock att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola till ett följande års statsreglering reserveras».

Med anledning af denna Kungl. Maj:ts framställning och med hän- visning till hvad jag här ofvan anført, tillåter jag mig härmed föreslå,

att Riksdagen beslutar, att vid statsregleringen för nästkommande år de i Rikets Ständers skrifvelse den 12 maj 1841 angifna grunder i afseende å dis- positionen af besparingarna å hufvudtitlarna fortfa-

rande skola blifva gällande, dock att behållningar, som å anslag till tjänstebefattningar uppstå, skola till ett följande års statsreglering reserveras.

Stockholm den 25 januari 1912.

F. W. Thorsson.

Nr 126.

Af herr **Hellberg**, om anslag till anläggning af enklare vägar i Västerbottens läns öfre lappmark.

Det torde numera börja blifva tämligen allmänt känt och erkänt, att ett af skälen till efterblifvenheten i lappmarken och till de därstädes rådande svåra förhållandena är bristen på kommunikationer. Ehuru landsvägsnätet där är ytterligt litet, tynger dock vägskatten oerhört på befolkningen. Det erkännes af med situationen förtrogna personer, att det är omöjligt att skaffa dessa vidsträckta, glest befolkade bygder landsvägar af vanlig typ, för så vidt nämligen icke staten skulle på ett alldeles särskildt sätt träda emellan, hvilket ju ej finnes någon anledning antaga. Förutom att sådana icke till någon afsevärd längd skulle kunna komma till stånd inom öfverskådlig tid, skulle det därjämte blifva omöjligt för den i allmänhet fattiga befolkningen att öfvertaga underhållet af desamma.

Dessa synpunkter hafva säkerligen varit några bland dem, som bestämt regeringen att föreslå och Riksdagen att bevilja, att 30,000 kronor ställts till länsstyrelsens i Västerbotten förfogande för hvar och ett af åren 1910, 1911 och 1912 för anläggning af enklare vägar i länets öfre lappmark.

De 90,000 kronor, som sålunda af Riksdagen hittills anvisats, hafva af länsstyrelsen till fullo måst disponeras för den mellan Stensele och Tärna kyrkoplats planerade ödebygdsväg, som enligt träffade af-tal skall vara färdig tidigast hösten 1913. Den tidpunkten kommer dock att öfverskridas, och förlängning af tiden är utlofvad, om så visar sig behöfligt, hvilket är antagligt, enär arbetet skall utföras huf-